

Видавнича група «Наукові перспективи»

Християнська академія педагогічних наук України

«Вісник науки та освіти»

№ 11(41) 2025

Київ – 2025

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

"Bulletin of Science and Education"

№ 11(41) 2025

Kyiv – 2025

«Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)»:
журнал. 2025. № 11(41) 2025. С. 4183

Рекомендовано до видавництва Всеукраїнською Асамблеєю докторів наук з державного управління (Рішення від 01.12.2025, № 1/12-25)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія) та педагогіки (спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології (спеціальність - 035 філологія)

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального виховання та Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів філології, соціології, науки про освіту, історії, археології, а, також, культурології та мистецтвознавства з метою їх впровадження у сучасний науково-освітній простір.

Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а, також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходить застосування тематика наукового журналу

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar

Головний редактор: Гурко Олена Василівна - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна)

Редакційна колегія:

- ✦ Александрова (Верба) Оксана Олександрівна – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри теорії музики Харківського національного університету імені І. П. Котляревського, (Харків, Україна)
- ✦ Афонін Едуард Андрійович - доктор соціологічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, (Київ, Україна)
- ✦ Булатов Валерій Анатолійович - старший викладач кафедри дизайну Українського гуманітарного інституту, член спілки дизайнерів України
- ✦ Вакулик Ірина Іванівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)
- ✦ Волошенко Марина Олександрівна – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та соціальної роботи, Національний університет "Одеська політехніка" (Одеса, Україна)
- ✦ Вуколова Катерина Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України, Дніпро, Україна (Дніпро, Україна)
- ✦ Головна Алла Василівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Гончарук Віталій Володимирович – к.пед.н., старший викладач кафедри хімії та екології «Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини», (м. Умань, Україна)
- ✦ Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)
- ✦ Колмикова Олена Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Дунайського інституту Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- ✦ Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)

- ✦ Кошетар Уляна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Кулікова Тетяна Василівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри фізичного виховання та здоров'я людини, методист Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради; Експерт Державної Служби якості освіти з питань акредитаційної експертизи освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти; Член Української асоціації дослідників освіти (Кременчук, Україна)
- ✦ Куриш Наталія Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)
- ✦ Линтвар Ольга Миколаївна - кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Литвинська Світлана Віталіївна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету, (Київ, Україна)
- ✦ Матійчин Ірина Мстиславівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри методики музичного виховання і диригування Навчально-наукового інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, Україна)
- ✦ Матяш Ольга Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✦ Мацько Віталій Петрович - доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (Хмельницький, Україна)
- ✦ Михайленко Любов Федорівна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✦ Михальчук Роман Юрійович - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- ✦ Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- ✦ Міщенко Ірина Іванівна - кандидат мистецтвознавства, доцент, Заслужений працівник культури України, член Національної спілки художників України, доцент кафедри мистецтвознавчої експертизи Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✦ Ніколаєв Микола Ілліч - доктор історичних наук, професор кафедри історії на методикі її навчання Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Одеса, Україна)
- ✦ Новік Крістіна Іванівна - координатор освітньо-технологічних проєктів в TeachEd (Великобританія)
- ✦ Осова Ольга Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземної філології Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Харків, Україна)
- ✦ Палічук Юрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Буковинського державного медичного університету (Чернівці, Україна)
- ✦ Потенко Людмила Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, директор Черкаського інформаційно-учбового тренінгового центру Національного університету «Одеська юридична академія», доцент кафедри іноземних мов НУ «ОЮА», членкиня Центру українського-європейського наукового співробітництва (Одеса, Україна)
- ✦ Присяжнюк Олексій Миколайович - кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- ✦ Прокопович Лада Валеріївна - доктор філософських наук, професор кафедри культурології та філософії культури Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
- ✦ Равлюк Тетяна Анатоліївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та соціальної роботи Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
- ✦ Робак Ігор Юрійович - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Харків, Україна)
- ✦ Рубан Микола Юрійович - доктор філософії з історії та археології, член правління Луганського обласного об'єднання ВУТ "Просвіта" імені Тараса Шевченка, голова правління громадської організації "Фонд відновлення залізничної спадщини України" (Київ, Україна)
- ✦ Руденко Юлія Анатоліївна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського (Одеса, Україна)
- ✦ Сидоренко Сергій Іванович - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Синявська Олена Олександрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (Одеса, Україна)
- ✦ Січкаренко Галина Геннадіївна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Київ, Україна)
- ✦ Скляр Ірина Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології, доцент кафедри світової літератури Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ Донбаський Державний педагогічний університет, постдокторант (м. Дніпро, Україні)
- ✦ Степанова Наталія Михайлівна - кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти, заступник з науки директора ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (Черкаси, Україна)

- ✚ Стратулат Наталія Вікторівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування (Київ, Україна)
- ✚ Супрун Володимир Миколайович – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- ✚ Тележкіна Олеся Олександрівна - доктор філологічних наук (спеціальність "Українська мова"), доцент, професор кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, (Харків, Україна)
- ✚ Толочко Світлана Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)
- ✚ Хитровська Юлія Валентинівна - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
- ✚ Федотова Оксана Олегівна - доктор історичних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри інформаційної діяльності Маріупольського державного університету (Київ, Україна)
- ✚ Чікарькова Марія Юрійвна - доктор філософських наук (спец. "філософія культури"), професор кафедри філософії та культурології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)
- ✚ Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- ✚ Шевель Інна Петрівна - кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Київського національного університету культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✚ Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- ✚ Шологон Лілія Іванівна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- ✚ Щербак Олена Володимирівна - кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри прикладної лінгвістики Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв, Україна)
- ✚ Ярослав Сирник - доцент кафедри етнології та культурної антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)

***Статті розміщені в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.***

- Федорняк Я.Г.** 1273
СЕМІОТИКА ОДЯГУ У ХУДОЖНЬОМУ ОБРАЗІ АННИ КИЇВСЬКОЇ (ФРАНЦУЗЬКИЙ ДИСКУРС)
- Філатова Н.С.** 1286
АВТОМАТИЗОВАНІ ПІДКАЗКИ ЯКОСТІ ДЛЯ ПЕРЕКЛАДУ БОГОСЛУЖБОВИХ ТЕКСТІВ І ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА З ЛЮДСЬКИМ РЕДАГУВАННЯМ
- Філатова К.О., Ковальчук В.В.** 1306
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ АНГЛОМОВНИХ ЕВФЕМІСТИЧНИХ ВІЙСЬКОВИХ ТЕРМІНІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ У ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ
- Худа Н.С., Гупка-Макогін Н.І., Гризодуб Р.В.** 1325
РОЛЬ ЕКСТРАЛІНГВІСТИЧНОГО ФАКТОРА В СПІЛКУВАННІ БРИТАНЦІВ (АМЕРИКАНЦІВ/КАНАДІЙЦІВ)
- Циганок І.Б.** 1335
ІЗ СПОСТЕРЕЖЕНЬ НАД СИНКРЕТИЗМОМ У НАУКОВОМУ СТИЛІ
- Чевичелова О.О.** 1346
ДИСТАНЦІЙНЕ ВИКЛАДАННЯ «ВСТУПУ ДО МОВОЗНАВСТВА»: ІННОВАЦІЇ ТА ВИКЛИКИ
- Чепурна М.В., Сторожук О.Ю., Морозовська Л.Ф.** 1357
АНГЛІЙСЬКА МОВА ЯК УНІВЕРСАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДИПЛОМАТИЧНОГО ДИСКУРСУ У ГЛОБАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ХХІ СТОЛІТТЯ
- Чонка Т.С., Ковач Н.І.** 1371
ЖАНРОВО-ТЕМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОСТІ МАКСА КІДРУКА
- Шевченко Т.М.** 1387
«РОЗМОВИ ПРО ЖИТТЯ І МИСТЕЦТВО» Г. ПАГУТЯК І О. КЛИМЕНКА: ЖАНР, ЗАСОБИ ВПЛИВУ

УДК 81'27:316.77

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-11\(41\)-1325-1334](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-11(41)-1325-1334)

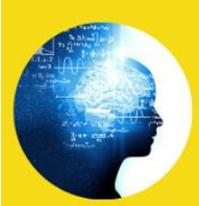
Худа Наталія Степанівна асистент кафедри, англійської філології та методики навчання англійської мови, Тернопільський національний педагогічний університет імені В.Гнатюка, м., Тернопіль, <http://orcid.org/0000-0001-9130-3215>

Гупка-Макогін Надія Ігорівна Кандидат педагогічних наук, доцент, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови, м.Тернопіль, <https://orcid.org/0000-0003-0146-9540>

Гризодуб Роман Володимирович, Національна академія Національної гвардії України, старший викладач Центру мовної підготовки, м. Харків

РОЛЬ ЕКСТРАЛІНГВІСТИЧНОГО ФАКТОРА В СПІЛКУВАННІ БРИТАНЦІВ (АМЕРИКАНЦІВ/КАНАДІЙЦІВ)

Анотація. У статті здійснено комплексний аналіз ролі екстралінгвістичних факторів у процесі спілкування британців, американців та канадійців. Зазначено, що ефективність комунікації значною мірою залежить не лише від знання мовних засобів, а й від уміння правильно інтерпретувати невербальні сигнали, які несуть важливу соціокультурну інформацію. До екстралінгвістичних факторів віднесено жести, міміку, погляд, інтонацію, тембр і темп мовлення, дистанцію між співрозмовниками, пози, жестикуляцію, а також контекстуальні умови спілкування. У роботі підкреслено, що британська комунікативна культура вирізняється стриманістю, униканням надмірного фізичного контакту та домінуванням непрямих форм вираження емоцій. Американська модель спілкування, навпаки, характеризується відкритістю, жвавістю, широким використанням жестів та більш виразною інтонацією. Канадська комунікативна культура поєднує риси британської ввічливості й американської безпосередності, що зумовлено багатокультурним складом населення країни. Доведено, що екстралінгвістичні засоби відіграють важливу роль у побудові міжособистісної взаємодії, сприяють створенню позитивного психологічного клімату, формуванню взаєморозуміння між учасниками комунікативного процесу та запобігають виникненню міжкультурних непорозумінь.

Розуміння специфіки невербальних компонентів комунікації є необхідним елементом розвитку міжкультурної компетентності та успішної соціальної адаптації у полікультурному середовищі. У підсумку зазначено, що екстралінгвістичні фактори виступають невід'ємною складовою комунікативного акту, відображаючи національні традиції, менталітет, соціальні норми та культурні пріоритети кожного народу. Їхнє врахування у процесі міжкультурного спілкування дозволяє не лише досягти точнішого розуміння, але й поглиблює культурний діалог між представниками різних мовних спільнот.

Ключові слова: екстралінгвістичні фактори, невербальна комунікація, міжкультурна взаємодія, британці, американці, канадійці, комунікативна культура, ментальність.

Khuda Nataliia Teacher of Department of English Philology and Methods of EL Teaching; Ternopil Volodymyr Hnatiuk, National Pedagogical University, <http://orcid.org/0000-0001-9130-3215>

Hupka-Makohin Nadiya Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University, Associate Professor of English Philology and Methods of Teaching English Department, Ternopil, <https://orcid.org/0000-0003-0146-9540>

Hryzodub Roman National Academy of the National Guard of Ukraine, Senior Lecturer of the Language Training Center, Kharkiv

THE ROLE OF THE EXTRALINGUISTIC FACTOR IN THE COMMUNICATION OF BRITISH PEOPLE (AMERICANS/CANADIANS)

Abstract. The article provides a comprehensive analysis of the role of extralinguistic factors in the communication process of British, American and Canadian people. It is noted that the effectiveness of communication largely depends not only on the knowledge of language tools, but also on the ability to correctly interpret non-verbal signals that carry important socio-cultural information. Extralinguistic factors include gestures, facial expressions, gaze, intonation, timbre and pace of speech, distance between interlocutors, postures, gesticulation, as well as contextual conditions of communication. The paper emphasizes that the British communicative culture is characterized by restraint, avoidance of excessive physical contact and the dominance of indirect forms of expression of emotions. The American model of communication, on the contrary,

is characterized by openness, liveliness, extensive use of gestures and more expressive intonation. Canadian communicative culture combines the features of British politeness and American directness, which is due to the multicultural composition of the country's population. It has been proven that extralinguistic means play an important role in building interpersonal interaction, contribute to the creation of a positive psychological climate, the formation of mutual understanding between participants in the communicative process and prevent the emergence of intercultural misunderstandings. Understanding the specifics of non-verbal components of communication is a necessary element of the development of intercultural competence and successful social adaptation in a multicultural environment. In conclusion, it is noted that extralinguistic factors are an integral part of the communicative act, reflecting national traditions, mentality, social norms and cultural priorities of each people. Their consideration in the process of intercultural communication allows not only to achieve a more accurate understanding, but also deepens cultural dialogue between representatives of different language communities.

Keywords: extralinguistic factors, nonverbal communication, intercultural interaction, British, Americans, Canadians, communicative culture, mentality.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство характеризується активними процесами глобалізації, міжнародної співпраці та культурного обміну, що робить ефективну міжкультурну комунікацію одним із ключових чинників професійного та особистісного успіху. У цьому контексті особливого значення набуває розуміння ролі екстралінгвістичних факторів – невербальних компонентів спілкування, які супроводжують мовлення і значною мірою визначають його зміст, емоційне забарвлення та комунікативну ефективність [13, с. 96].

Проблема полягає в тому, що навіть за наявності високого рівня володіння іноземною мовою комунікація між представниками різних культур не завжди є успішною. Це зумовлено тим, що невербальні засоби — жести, міміка, поза, погляд, інтонація, тембр голосу, дистанція між співрозмовниками – мають національно-культурну специфіку. Їхнє значення може суттєво різнитися залежно від соціокультурного контексту. Наприклад, те, що для британця є проявом ввічливості й дистанційності, для американця може сприйматися як холодність або байдужість, а для канадця – як стримана доброзичливість [6, с. 150].

Незважаючи на численні дослідження з лінгвістики та комунікативної прагматики, екстралінгвістичні аспекти англомовної комунікації часто залишаються недостатньо вивченими у порівняльному плані. Це стосується передусім виявлення особливостей невербальної поведінки британців,

американців і канадійців, які мають спільну мовну базу, але різні історичні, культурні та соціальні традиції. Відповідно, виникає потреба у комплексному аналізі екстралінгвістичних засобів, що формують комунікативну культуру цих народів, визначають норми поведінки у міжособистісній взаємодії та впливають на інтерпретацію мовних повідомлень.

Вивчення ролі екстралінгвістичних чинників у спілкуванні представників англomовного світу є важливим не лише для лінгвістики, а й для міжкультурної педагогіки, психології комунікації та соціолінгвістики.

Розуміння специфіки невербальних сигналів дозволяє ефективніше здійснювати міжкультурний діалог, уникати непорозумінь і конфліктів, а також формувати вміння адекватно сприймати поведінку співрозмовників з різних культурних середовищ. Отже, дослідження цієї проблеми має не лише теоретичне, а й практичне значення для розвитку комунікативної компетентності та толерантності у глобальному суспільстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У сучасній лінгвістиці та міжкультурній комунікації спостерігається зростання наукового інтересу до проблеми екстралінгвістичних факторів у спілкуванні, зокрема невербальних засобів, які доповнюють і уточнюють вербальні повідомлення. У працях західних дослідників ця тематика розглядається з різних підходів — соціолінгвістичного, психологічного, когнітивного та культурологічного. Значний внесок у вивчення невербальної поведінки британців зробила соціальна антропологиня Кейт Фокс, яка у своїх роботах детально описує національно-культурну специфіку англійської комунікації, акцентуючи увагу на таких рисах, як стриманість, самоконтроль і непряма емоційність. Дослідження британських науковців останніх років зосереджені на аналізі інтонаційної виразності, міміки, зорового контакту та соціальних сигналів під час міжособистісного спілкування [5, с. 201].

В американській науковій традиції питання невербальної комунікації посідає особливе місце. Такі дослідники, як Пол Екман, Альберт Меграбіан та Джудіт Холл, довели, що більшість емоцій передається саме через невербальні канали — міміку, інтонацію, пози, жести. Новіші американські дослідження спрямовані на міждисциплінарне вивчення невербальних сигналів у цифровому середовищі: у відеоспілкуванні, соціальних мережах, дистанційній освіті. Вони демонструють, що, попри технологічне посередництво, невербальні елементи (тембр голосу, погляд, мікроміміка) залишаються важливими для підтримання емоційного контакту.

Канадські дослідники, серед яких виділяються роботи Урсули Гесс та її колег, розглядають невербальну поведінку як багатокультурний феномен, що формується під впливом етнічного розмаїття країни. У канадському

контексті наголос робиться на ролі емпатії, толерантності та невербальної експресії у міжкультурних взаємодіях. Важливим напрямом є також дослідження невербальної поведінки в професійних комунікаціях — медичних, освітніх, корпоративних. Зокрема, у працях сучасних науковців підкреслюється, що невербальні сигнали впливають на рівень довіри, ефективність сприйняття інформації та якість взаємодії між представниками різних культур.

Загалом аналіз сучасних досліджень засвідчує, що екстралінгвістичні чинники розглядаються як невід’ємна складова комунікативної компетентності, яка визначає не лише ефективність, а й культурну адекватність спілкування. Проте, попри значну кількість напрацювань, потребує подальшого вивчення порівняльний аналіз особливостей невербальної поведінки британців, американців і канадійців, оскільки ці народи, маючи спільну мовну основу, демонструють різні культурні моделі невербальної експресії. Це зумовлює необхідність поглиблених досліджень у межах міжкультурної прагматики та соціолінгвістики, спрямованих на визначення універсальних і національно-специфічних рис невербальної комунікації.

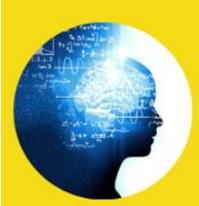
Метою статті є комплексне дослідження ролі екстралінгвістичних факторів у процесі комунікації британців, американців та канадійців, а також виявлення спільних і відмінних рис у їхній невербальній поведінці.

Особливу увагу приділено аналізу таких складових невербальної комунікації, як жести, міміка, інтонація, погляд, дистанція між співрозмовниками, темп і ритм мовлення, а також їхній культурній зумовленості.

Метою є також з’ясування того, яким чином ці фактори впливають на інтерпретацію змісту висловлювань, формування міжособистісного контакту та ефективність міжкультурного спілкування.

Досягнення поставленої мети передбачає визначення ролі екстралінгвістичних засобів у контексті національних особливостей комунікативної культури англomовних народів, встановлення закономірностей використання невербальних компонентів у типових ситуаціях спілкування, а також окреслення значення цих чинників для формування міжкультурної компетентності сучасної особистості.

Виклад основного матеріалу. Екстралінгвістичні фактори відіграють надзвичайно важливу роль у процесі комунікації, оскільки саме вони забезпечують повноту та глибину міжособистісного взаєморозуміння. У сучасній науці вони розглядаються як система невербальних засобів, що супроводжують мовлення, посилюючи або, навпаки, змінюючи його зміст. До них належать жести, міміка, інтонація, тембр голосу, поза, дистанція між співрозмовниками, зоровий контакт, швидкість мовлення, паузи, сміх, а також ситуаційний контекст і навіть елементи поведінки, пов’язані з

культурними нормами. Ці чинники формуються історично та культурно, тому є унікальними для кожної національної спільноти. Саме тому аналіз ролі екстралінгвістичних засобів у комунікативній поведінці британців, американців і канадійців дає змогу глибше зрозуміти особливості англomовного світу та визначити спільні й відмінні риси їхньої невербальної культури [2, с. 78].

Для британської комунікативної традиції характерна виражена стриманість та орієнтація на дотримання соціальної дистанції. У спілкуванні британці уникають надмірної жестикуляції, гучного голосу, надто виразної міміки. Їхні рухи здебільшого помірні, упорядковані, а фізичний контакт — мінімальний. Потиск рук зазвичай короткий і помірний, обійми або дотики вважаються прийнятними лише у близькому колі знайомих. Британська культура тяжіє до непрямого висловлення емоцій, тому інтонаційна палітра залишається відносно рівною, а емоційні стани часто приховуються за стандартними формулами ввічливості. У поведінці британців домінує концепт “privacy” — повага до особистого простору й самоконтроль у вираженні почуттів. Навіть у дружньому діалозі зберігається певна дистанція, що є ознакою поваги, а не байдужості.

Американська модель комунікації, навпаки, відзначається відкритістю, енергійністю та прямолінійністю. Американці активно використовують жестикуляцію, зміну міміки, контакт очей, часто супроводжують мовлення посмішкою та емоційною інтонацією. Посмішка в американській культурі має соціальний характер і розглядається як форма ввічливості, доброзичливості й прагнення до позитивного настрою під час спілкування.

У професійній комунікації американці тяжіють до використання візуального контакту як засобу демонстрації щирості та впевненості, а відкриті пози — до створення враження дружелюбності й надійності. Важливо зазначити, що у США невербальна поведінка часто асоціюється з індивідуальністю: люди прагнуть виразити себе через рухи, міміку, тембр голосу, навіть через стиль одягу чи манеру триматися. Американська культура спілкування підкреслює рівність, тому жести відкриті, природні, без надмірного формалізму.

Канадська комунікативна культура становить особливий інтерес, оскільки поєднує елементи британської стриманості та американської експресивності, водночас відображаючи багатокультурність суспільства. У спілкуванні канадців спостерігається прагнення до гармонії, взаємоповаги й компромісу. Їхня невербальна поведінка відзначається толерантністю: надмірна емоційність, як правило, вважається небажаною, однак і надмірна стриманість не сприймається як чеснота. Канадці зберігають природність у жестах і міміці, уникаючи різких рухів чи надмірного контакту очей. Вони

прагнуть до балансу між вираженням почуттів і повагою до особистих меж співрозмовника. Значну роль відіграє усвідомлення багатокультурного середовища — адже Канада об'єднує представників різних етнічних спільнот, тому толерантність до різних форм невербальної поведінки є частиною комунікативної норми [4, с. 25].

Порівняльний аналіз засвідчує, що для британців невербальні засоби комунікації виконують переважно регулятивну функцію — вони підтримують соціальний порядок і дотримання норм етикету. Для американців вони мають експресивно-соціальний характер, оскільки допомагають швидко встановити контакт, продемонструвати емоційний стан і сформувати атмосферу відкритості. Для канадців екстралінгвістичні засоби виступають маркером культурної злагоди, поміркованості й доброзичливості [2, с. 76].

Особливе значення в усіх трьох культурах має інтонація — як засіб вираження ставлення до співрозмовника та емоційного фону розмови. Британці схильні використовувати знижений тон у кінці висловлювання, що надає мовленню відтінку завершеності й упевненості. Американці частіше застосовують варіативну інтонацію, підвищення тону в середині або наприкінці фрази, що створює ефект зацікавленості чи доброзичливого залучення. У канадській вимові спостерігається поєднання обох типів, але з помітною тенденцією до м'якості звучання й нейтральності тембру.

Зоровий контакт також має культурну специфіку. Для британців тривале дивлення в очі може сприйматися як нав'язливість або порушення особистого простору, тоді як короткий, але регулярний контакт очей сигналізує про ввічливість і повагу. Американці, навпаки, вважають прямий погляд в очі ознакою щирості, самовпевненості та довіри. Канадці демонструють гнучкість у цьому аспекті: у формальних ситуаціях дотримуються помірності, тоді як у дружніх розмовах допускають більш відкритий зоровий контакт [10, с. 303].

Дистанція між співрозмовниками (проксемика) — ще один показник культурних відмінностей. У британській культурі переважає середня або велика дистанція (приблизно 1–1,5 метра), що відображає повагу до приватності. В американському спілкуванні прийнятна менша дистанція, особливо серед друзів чи колег, оскільки це підсилює відчуття близькості. Канадці зазвичай займають проміжну позицію, пристосовуючи дистанцію залежно від ситуації й культурного походження співрозмовника.

Таким чином, екстралінгвістичні фактори не є універсальними — вони тісно пов'язані з ментальністю, історією, соціальними цінностями й культурними стереотипами кожної нації. Їх розуміння є необхідним для успішного міжкультурного спілкування, особливо у сферах освіти,

дипломатії, бізнесу та міжнародного співробітництва. Неврахування таких відмінностей може призвести до непорозумінь: наприклад, британську стриманість американець може сприйняти як холодність, а американську відкритість — британець як надмірну фамільярність.

Отже, дослідження екстралінгвістичних факторів у комунікативній поведінці британців, американців і канадійців дає змогу глибше зрозуміти взаємозв'язок між мовою, культурою та соціальною поведінкою. Врахування цих особливостей у навчанні іноземних мов, підготовці фахівців міжнародного рівня та розвитку міжкультурної компетентності сприятиме формуванню ефективної, толерантної та свідомої комунікації у глобальному суспільстві.

Висновки

У процесі дослідження з'ясовано, що екстралінгвістичні фактори відіграють надзвичайно важливу роль у комунікативній культурі британців, американців і канадійців, оскільки саме вони забезпечують глибше розуміння змісту висловлювання, емоційного стану співрозмовника та соціального контексту спілкування. Для британців характерна стриманість у вираженні емоцій і дотримання значної особистої дистанції, що відображає традиційні уявлення про ввічливість, самоконтроль і повагу до приватного простору.

Американці, навпаки, відзначаються відкритістю, жвавою мімікою, активними жестами й дружелюбною манерою комунікації, яка підкреслює демократизм і прагнення до встановлення швидкого контакту. Канадійці поєднують елементи обох культур: вони загалом доброзичливі, однак схильні до більшої делікатності й толерантності, що зумовлено їхньою багатокультурною природою суспільства.

Доведено, що екстралінгвістичні засоби — жести, міміка, інтонація, тембр, дистанція, візуальний контакт — мають національну специфіку та слугують важливими маркерами соціальної ідентичності. Їх правильне розуміння є ключем до ефективного міжкультурного спілкування, адже ігнорування невербальних сигналів часто призводить до комунікативних непорозумінь.

Таким чином, вивчення екстралінгвістичних чинників не лише поглиблює знання про мовну поведінку англomовних народів, а й сприяє формуванню міжкультурної компетентності, що є необхідною складовою сучасної комунікативної освіти.

Перспективи подальших досліджень убачаються в порівняльному аналізі екстралінгвістичних стратегій представників інших культур, а також у визначенні ролі невербальних засобів у професійній та міжособистісній комунікації в умовах глобалізації.

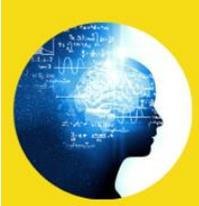

Література:

1. Andersen P. A. *Nonverbal Communication: Forms and Functions*. — Long Grove, IL: Waveland Press, 2008. — 456 p.
2. Argyle M. *Bodily Communication*. — 2nd ed. — London: Methuen, 1988. — 420 p.
3. Birdwhistell R. L. *Kinesics and Context: Essays on Body Motion Communication*. — Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1970. — 350 p.
4. Burgoon J. K., Guerrero L. K., Floyd K. *Nonverbal Communication*. — New York: Routledge, 2016. — 564 p.
5. Ekman P., Friesen W. V. *The Nature of Emotion: Fundamental Questions*. — New York: Oxford University Press, 1994. — 384 p.
6. Gudykunst W. B., Ting-Toomey S. *Culture and Interpersonal Communication*. — Newbury Park: Sage Publications, 1988. — 335 p.
7. Hall E. T. *The Hidden Dimension*. — New York: Anchor Books, 1969. — 217 p.
8. Knapp M. L., Hall J. A., Horgan T. G. *Nonverbal Communication in Human Interaction*. — 9th ed. — Boston: Cengage Learning, 2020. — 528 p.
9. Samovar L. A., Porter R. E., McDaniel E. R. *Communication Between Cultures*. — 9th ed. — Boston: Cengage Learning, 2016. — 480 p.
10. Wierzbicka A. *Cross-Cultural Pragmatics: The Semantics of Human Interaction*. — 2nd ed. — Berlin: Mouton de Gruyter, 2003. — 490 p.
11. Коваль А. П. Невербальна комунікація в міжкультурній взаємодії. // *Іноземні мови*. — 2019. — № 3. — С. 25–31.
12. Костюк Г. М. Особливості невербальної поведінки представників англomовних культур. // *Актуальні питання гуманітарних наук*. — 2021. — Т. 4, № 38. — С. 113–119.
13. Кушнір Л. В. Екстралінгвістичні засоби спілкування як компонент комунікативної культури. // *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. — 2020. — Вип. 72. — С. 92–99.
14. Скаб М. В. Екстралінгвістичні фактори комунікації у сучасному мовознавстві. // *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія*. — 2022. — Вип. 47. — С. 58–63.
15. Matsumoto D., Hwang H. C. *Culture and Nonverbal Behavior*. In: *The Cambridge Handbook of Intercultural Communication*. — Cambridge: Cambridge University Press, 2018. — P. 53–76.

References

1. Andersen, P.A. (2008). *Nonverbal Communication: Forms and Functions*. Long Grove, IL: Waveland Press [in English].
2. Argyle, M. (1988). *Bodily Communication* (2nd ed.). London: Methuen [in English].
3. Birdwhistell, R.L. (1970). *Kinesics and Context: Essays on Body Motion Communication*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press [in English].
4. Burgoon, J.K., Guerrero, L.K., & Floyd, K. (2016). *Nonverbal Communication*. New York: Routledge [in English].
5. Ekman, P., & Friesen, W.V. (1994). *The Nature of Emotion: Fundamental Questions*. New York: Oxford University Press [in English].
6. Gudykunst, W.B., & Ting-Toomey, S. (1988). *Culture and Interpersonal Communication*. Newbury Park: Sage Publications [in English].
7. Hall, E.T. (1969). *The Hidden Dimension*. New York: Anchor Books [in English].

8. Knapp, M.L., Hall, J.A., & Horgan, T.G. (2020). *Nonverbal Communication in Human Interaction* (9th ed.). Boston: Cengage Learning [in English].
9. Samovar, L.A., Porter, R.E., & McDaniel, E.R. (2016). *Communication Between Cultures* (9th ed.). Boston: Cengage Learning [in English].
10. Wierzbicka, A. (2003). *Cross-Cultural Pragmatics: The Semantics of Human Interaction* (2nd ed.). Berlin: Mouton de Gruyter [in English].
11. Koval, A.P. (2019). *Neverbalna komunikatsiia v mizhkulturalnii vzaiemodii* [Nonverbal communication in intercultural interaction]. Inozemni movy [in Ukrainian].
12. Kostyuk, H.M. (2021). *Osoblyvosti neverbalnoi povedinky predstavnykiv anhlo movnykh kultur* [Nonverbal behaviour of representatives of English-speaking cultures]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk [in Ukrainian].
13. Kushnir, L.V. (2020). *Ekstralinhvistychni zasoby spilkuvannia yak komponent komunikatyvnoi kultury* [Extralinguistic means of communication as a component of communicative culture]. Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia filolohichna [in Ukrainian].
14. Skab, M.V. (2022). *Ekstralinhvistychni faktory komunikatsii u suchasnomu movoznavstvi* [Extralinguistic factors of communication in modern linguistics]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriiia: Filolohiia [in Ukrainian].
15. Matsumoto, D., & Hwang, H.C. (2018). *Culture and Nonverbal Behavior*. In *The Cambridge Handbook of Intercultural Communication*. Cambridge: Cambridge University Press [in English].